Małgorzata Romaszewska[1], Stanisław Minta[2]
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Katedra Ekonomii Stosowanej
Studenckie Koło Naukowe Analiz Rynkowych
https://doi.org/10.29316/9788368103137_21

KONSUMPCJA I PRODUKCJA MIĘSA W POLSCE W LATACH 2013-2022

MEAT CONSUMPTION AND PRODUCTION IN POLAND IN 2013-2022

Streszczenie

Opracowanie dotyczy analizy konsumpcji i produkcji mięsa w Polsce w latach 2013-2022. Celem pracy jest przedstawienie sytuacji na rynku mięsa w Polsce pod kątem rozmiaru produkcji i konsumpcji oraz struktury obejmującej przede wszystkim mięso wieprzowe, drobiowe i wołowe. Dane do badań miały charakter wtórny i pochodziły głównie z zasobów GUS. Do zbierania danych wykorzystano metodę dokumentacyjną i krytyczną analizę piśmiennictwa. Przy opracowaniu wyników wykorzystano metodę opisową i porównawczą. Przeprowadzone prace pozwalają stwierdzić, że w badanym okresie widać tendencję wzrostową dotyczącą ogólnej konsumpcji mięsa w Polsce (w 2013 roku na osobę wynosiło 67,5 kg, a w 2022 roku 78,7 kg). Podobna tendencja dotyczyła produkcji żywca rzeźnego ogółem (wzrost między 2013 a 2022 r. wyniósł 30,8%). W latach 2013-2022 w polskim społeczeństwie w spożyciu mięsa dominowały wieprzowina (ponad 50% spożycia) i drób (zakres 34,7-41,5%), a udział pozostałych gatunków mięsa nie przekraczał 6,2%. W badanym okresie

Summary

The study concerns the analysis of meat consumption and production in Poland in 2013-2022. The aim of the work is to present the situation on the meat market in Poland in terms of the size of production and consumption and the structure, including mainly pork, poultry and beef. The data for the research were secondary in nature and came mainly from the resources of the Polish Central Statistical Office in Warsaw (GUS). The documentation method and critical literature analysis were used to collect data. A descriptive and comparative method was used to prepare the results. The work carried out allows us to conclude that in the period under study there is an upward trend in the overall consumption of meat in Poland (in 2013 it was 67.5 kg per person, and in 2022 it was 78.7 kg). A similar trend concerned the total production of slaughter animals (the increase between 2013 and 2022 was 30.8%). In the years 2013-2022, meat consumption in Polish society was dominated by pork (over 50% of consumption) and poultry (range 34.7-41.5%), and the share of other meat species

[1] https://orcid.org/0009-0006-3680-0626, 126928@student.upwr.edu.pl
[2] dr inż., https://orcid.org/0000-0001-5383-0647, stanislaw.minta@upwr.edu.pl

wzrostowa tendencja spożycia dotyczyła mięsa wieprzowego i wołowego, natomiast dla drobiu była spadkowa. Jeśli chodzi o analizę zagadnień podażowych, to pod koniec badanego okresu (lata 2020-2022) widoczne było wyhamowanie tendencji wzrostowej produkcji mięsa rzeźnego, co szczególnie związane było ze spadkiem produkcji trzody chlewnej i wyraźnego spadku pogłowia tego gatunku zwierząt gospodarskich.

Słowa kluczowe: rynek mięsa, wołowina, wieprzowina, mięso drobiowe, konsumpcja

did not exceed 6.2%. In the period under study, the upward trend in consumption concerned pork and beef, while for poultry it was downward. When it comes to the analysis of supply issues, at the end of the period under study (2020-2022), there was a noticeable slowdown in the upward trend in slaughter meat production, which was particularly related to the decline in pig production and a clear decline in the population of this species of farm animals.

Keywords: meat market, beef, pork, poultry meat, consumption

Wstęp

Rynek żywności należy do ważniejszych obszarów gospodarki Polski. Wśród różnych gałęzi żywnościowych duże znaczenie ma rynek mięsa. Z tego powodu zagadnienia związane z wielkością i strukturą produkcji i konsumpcji mięsa stają się interesującym obszarem badawczym.

Mięso jest towarem, który dostarcza białka o wysokiej wartości odżywczej dla człowieka, tłuszcz oraz w relatywnie niewielkiej dawce węglowodany. Mięso jest też źródłem wielu składników mineralnych (np. wapń, fosfor, cynk, żelazo). Jedząc mięso dostarczamy organizmowi także szereg witamin – szczególnie z grupy B, a w mniejszych ilościach A, C, D, E (Prost, 2006). Wszystkie te składniki są potrzebne do właściwego działania ludzkiego organizmu, a wiedza o znaczeniu mięsa i ogólnie dotycząca kryteriów wyboru produktów żywnościowych może pomagać w podejmowaniu decyzji przez producentów i handlowców (Grochowska i in., 2016). W gospodarce rynkowej poza podażą ważny jest też popyt, a produkcja powinna odpowiadać pojawiającemu się zapotrzebowaniu ze strony kupujących. Bez istnienia popytu produkcja jest pozbawiona sensu, co dotyczy także rynku mięsa (Bąk-Filipek, 2014).

Wielkość i struktura spożycia mięsa uzależniona jest od wielu czynników. Poziom konsumpcji mięsa zależy z jednej strony od dostępnej na rynku podaży, a z drugiej strony od możliwości nabywczych konsumentów związanych z ich dochodami oraz cenami produktów i relacji cen między dostępnymi substytutami. Poza tym dostępność produktów na rynku krajowym jest uzależniona od własnej produkcji i możliwości jej uzupełnienia przez import oraz poziomem opłacalności eksportu (Kossakowska, 2013). Ważny wpływ na konsumpcję mięsa mają też takie czynniki jak: uwarunkowania demograficzne, geograficzne i kulturowe (regionalne obyczaje, tradycje, religia)

oraz społeczno-psychologiczne (preferencje nabywców, wiedza żywieniowa, marka, jakość, reklama). Badania oparte o dane historyczne, a dotyczące poziomu spożycia mogą mieć duże znaczenie przy prognozowaniu preferencji konsumenckich na rynku mięsa w przyszłych okresach (Wojnar i Kasprzyk, 2014).

Produkcja mięsa i jej struktura jest uwarunkowana różnymi czynnikami o charakterze podażowym. Wśród nich można wymienić: ceny poszczególnych rodzajów mięsa, wielkość i strukturę pogłowia zwierząt gospodarskich, koszty produkcji, handel zagraniczny umożliwiający eksport i import towarów i żywych zwierząt, charakter i uwarunkowania polityki rolnej oraz aktywność na rynku instytucji państwowych i unijnych, a także postęp genetyczny, organizacyjny i technologiczny związany z rolnictwem, przemysłem spożywczym i handlem żywnością, szczególnie w zakresie produkcji zwierzęcej i wytwarzania oraz sprzedaży produktów mięsnych.

Materiał i metoda

Celem opracowania jest przedstawienie sytuacji na rynku mięsa w Polsce szczególnie pod kątem rozmiaru produkcji i konsumpcji oraz struktury według rodzajów mięs w analizowanym czasie. Dane zebrane do opracowania są wtórne i głównie pozyskane z zasobów statystyki publicznej publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie (GUS, 2024). Materiały źródłowe zebrano korzystając z metody dokumentacyjnej oraz metody analizy i krytyki piśmiennictwa (Apanowicz, 2002). Zakres czasowy pracy obejmuje okres 2013-2022. Zakres przedmiotowy opracowania obejmuje zestawienia dotyczące konsumpcji mięsa na jednego mieszkańca, produkcji żywca rzeźnego oraz dynamikę zmian tych kategorii, odnosząc się do roku bazowego jakim wybrany został rok 2013 oraz z podziałem rynku mięsa na wieprzowinę, drób, wołowinę i pozostałe. Do opracowania wyników badań zastosowano metodę opisową (Stachak, 2013) oraz metodę porównawczą (Szarucki, 2010). Prezentację wyników badań wykonano w formie tekstowej i graficznej.

Wyniki

Rezultaty badań podzielone zostały na część dotyczącą rozmiarów i struktury konsumpcji mięsa oraz na część dotyczącą danych charakteryzujących stronę produkcyjną. Jeśli chodzi o konsumpcję mięsa to szczegółowo skupiono się na następujących kwestiach: spożycie mięsa na 1 mieszkańca Polski (według danych GUS nie uwzględniających spożycia podrobów), strukturę spożycia z podziałem na wieprzowinę, wołowinę, mięso drobiowe i pozostałe gatunki, oraz przeprowadzono badania dotyczące tendencji

spożycia trzech najważniejszych z punktu widzenia polskiego rynku mięs czyli wieprzowiny, mięsa drobiowego i wołowiny.

Dokładne dane dotyczące ilości spożycia mięsa (bez podrobów) zostały przedstawione w tabeli 1, gdzie poza ogólną ilością mięsa spożywanego w kg na 1 mieszkańca Polski przedstawione są ilości spożywanego mięsa wieprzowego, drobiowego, wołowego i innych gatunków w okresie objętym analizą czyli latami 2013-2022.

Tabela 1. Spożycie mięsa (bez podrobów) na 1 mieszkańca w Polsce (lata 2013-2022)

Rok	Mięso wieprzowe	Mięso drobiowe	Mięso wołowe	Inne	Razem
	[kg/1 mieszkańca]				
2013	35.5	26.5	1.5	0.3	63.8
2014	39.1	28.2	1.6	0.6	69.5
2015	41.4	27.1	1.2	1.2	70.9
2016	40.8	29.2	2.1	1.3	73.4
2017	38.2	27.6	3.2	1.1	70.1
2018	42.6	29.6	3.0	0.9	76.1
2019	40.3	28.3	4.1	0.1	72.8
2020	41.0	29.4	2.5	0.4	73.3
2021	43.4	24.7	2.2	0.2	70.5
2022	46.3	25.7	1.9	0.1	74.0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z danych wynika, że najmniejszą ilość konsumpcji mięsa odnotowano w 2013 roku, kiedy spożycie mięsa wynosiło łącznie 63.8 kg/1 mieszkańca Polski, na co składało się 35,5 kg wieprzowiny, 26,5 kg mięsa drobiowego, 1,5 kg wołowiny oraz 0,3 kg innych gatunków mięs (tabela 1). W kolejnych latach spożycie mięsa per capita wzrastało i w każdym roku począwszy od 2015 przekraczało 70 kg/mieszkańca. Najwyższy poziom spożycia wynoszący 76,1 kg/mieszkańca odnotowano w 2018 roku (na co składało się 42,6 kg wieprzowiny, 29,6 kg drobiu, 3 kg wołowiny i 0,9 kg innych gatunków). Ogólnie w okresie 2013-2022 całkowite spożycie mięsa przypadające na głowę mieszkańców Polski wahało się od 63,8 kg do 76,1 kg. Jeśli chodzi o wieprzowinę to jej spożycie wahało się od 35,5 kg w 2013 roku do 46,3 kg w 2022 roku. W przypadku mięsa drobiowego najmniejszy poziom spożycia wystąpił w 2022 roku (25,7 kg/1 mieszkańca), a najwyższy w 2018 roku (29,6 kg/1 mieszkańca). Dane wskazują, że wołowina jest trzecim pod względem ilości spożycia gatunkiem mięsa w Polsce, ale zdecydowanie mającym mniejsze znaczenie niż wieprzowina i drób. Wskazuje na to zakres wahań w spożyciu

wołowiny, który w całym analizowanym okresie znajdowało się w przedziale 1,2-4,1 kg/1 mieszkańca. Wielkość spożycia pozostałych gatunków mięs (można tu chociażby wymienić baraninę, dziczyznę i inne gatunki zwierząt) wahała się od 0,1 kg/1 mieszkańca (2022 rok) do 1,3 kg/1 mieszkańca (2016 rok). Można więc stwierdzić, że mięso pochodzące z pozostałych gatunków zwierząt było tylko niewielkim uzupełnieniem dla trzech wiodących w konsumpcji gatunków mięsa (tabela 1).

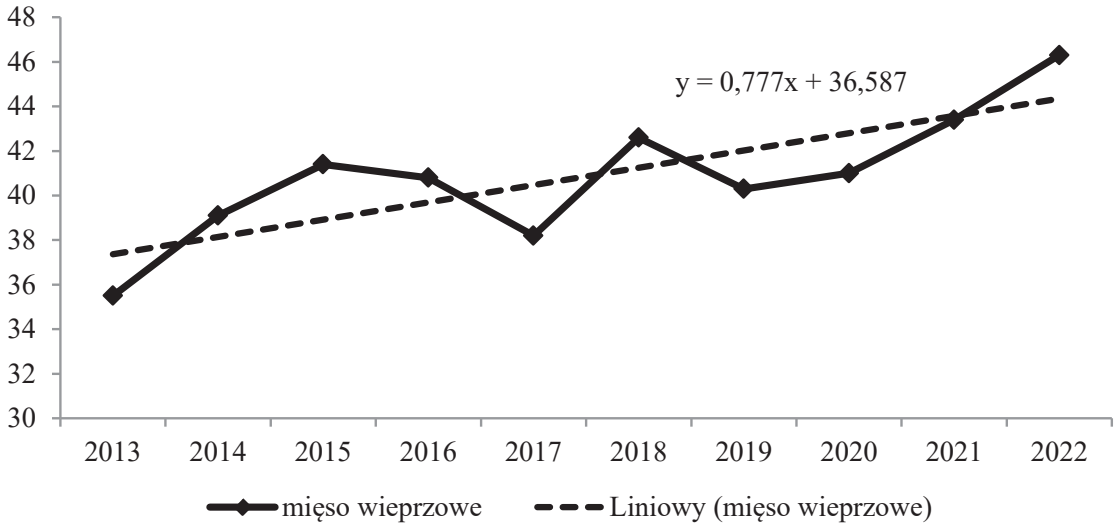
Znaczenie poszczególnych gatunków mięsa w konsumpcji wśród mieszkańców Polski pokazuje tabela 2, gdzie przedstawiono strukturę spożycia mięsa według gatunków. W przypadku naszego kraju pierwszą pozycję posiada wieprzowina, której udział w spożyciu w całym badanym okresie przekraczał zdecydowanie 50,0% (najmniejszy udział wynoszący 54,4% odnotowano w 2017 roku, a najwyższy wyniósł 62,6% w 2022 roku). Mięso drobiowe zajmowało drugą pozycję z udziałem w spożyciu od 34,7% (2022 rok) do 41,5% (2013 rok). O dominującym znaczeniu wieprzowiny i drobiu w spożyciu mięsa w Polsce świadczy fakt, że ich łączny udział wahał się między 93,8% (2017 rok) a 97,3% (2022 rok). Udział wołowiny wahał się między 1,7%-5,6%, a innych gatunków mięs w przedziale 0,1-1,8% (tabela 2).

Tabela 2. Struktura spożycia mięsa w Polsce według gatunków

Rok	Mięso wieprzowe	Mięso drobiowe	Mięso wołowe	Inne	Razem
2013	55.6%	41.5%	2.4%	0.5%	100.0%
2014	56.2%	40.6%	2.3%	0.9%	100.0%
2015	58.4%	38.2%	1.7%	1.7%	100.0%
2016	55.5%	39.8%	2.9%	1.8%	100.0%
2017	54.4%	39.4%	4.6%	1.6%	100.0%
2018	56.0%	38.9%	3.9%	1.2%	100.0%
2019	55.4%	38.9%	5.6%	0.1%	100.0%
2020	55.9%	40.1%	3.4%	0.6%	100.0%
2021	61.6%	35.0%	3.1%	0.3%	100.0%
2022	62.6%	34.7%	2.6%	0.1%	100.0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

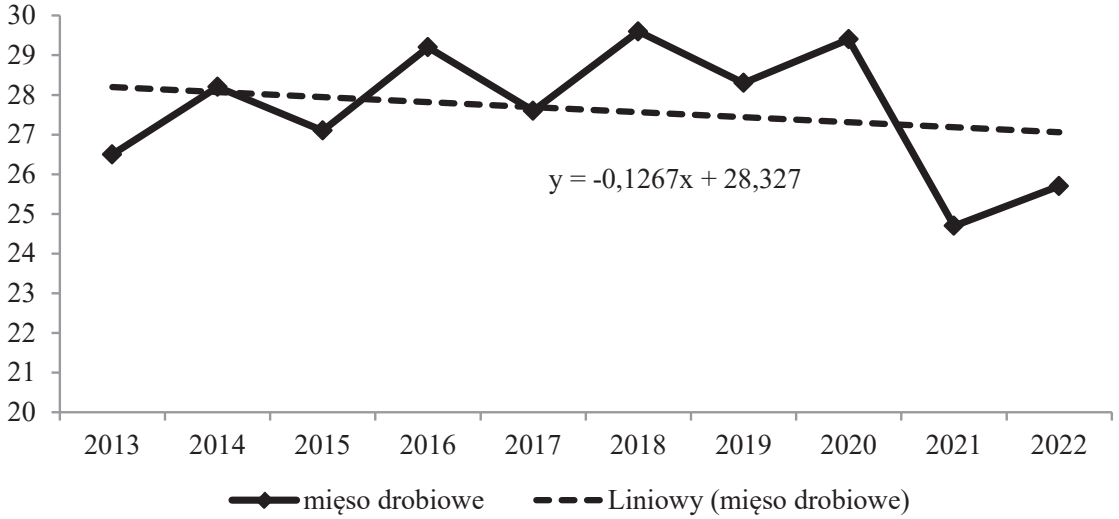
Na kolejnym etapie prac badawczych określono tendencję zmian spożycia trzech głównych gatunków mięsa w Polsce. Wyniki w tym zakresie dla wieprzowiny zaprezentowano na rysunku 1, dla mięsa drobiowego – na rysunku 2, a dla wołowiny – na rysunku 3.

Rysunek 1. Tendencja zmiany ilości spożycia mięsa wieprzowego na 1 mieszkańca w Polsce w latach 2013-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku spożycia mięsa wieprzowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca Polski okazało się, że równanie opisujące trend liniowy to y = 0,777x + 36,587. Oznacza to, że w latach 2013-2022 zaobserwowano rosnącą tendencję konsumpcji wieprzowiny per capita w Polsce (rysunek 1).

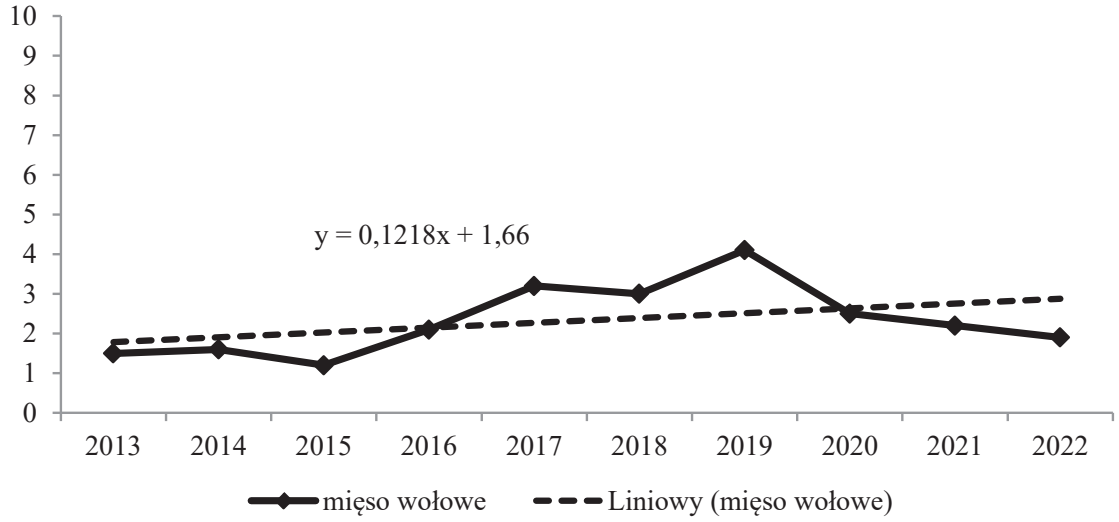

Rysunek 2. Tendencja zmiany ilości spożycia mięsa drobiowego na 1 mieszkańca w Polsce w latach 2013-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Równanie opisujące linię trendu dla spożycia mięsa drobiowego przedstawiło się następująco: y = -0,1267x + 28,327. Taka formuła oznacza, że tendencja spożycia tego gatunku mięsa w badanym okresie miała charakter malejący (rysunek 2). Wiedząc, że ogólne spożycie mięsa w przeliczeniu

na 1 mieszkańca Polski rosło (porównaj dane z tabeli 1), otwiera to pole do dyskusji jakie były tego przyczyny. Można jedynie przyjąć, że wśród możliwych przyczyn takiego stanu rzeczy mogły być pojawiające się informacje o ogniskach ptasiej grypy, co mogło zmniejszać ogólną chęć konsumentów do zakupów tego rodzaju mięsa i zmieniać ich preferencje nabywcze. Z drugiej strony w chowie trzody chlewnej pojawiały się materiały o zagrożeniu ze strony ASF (afrykańskiego pomoru świń), a mimo to nie widać zmniejszenia konsumpcji wieprzowiny, a nawet tendencję wzrostową (porównaj dane z rysunku 1). To może sugerować, że różnice w kierunkach tendencji w spożyciu wieprzowiny i drobiu leżą gdzie indziej, co jednak wymaga dodatkowych badań, które wykraczają poza zakres niniejszego opracowania.

Rysunek 3. Tendencja zmiany ilości spożycia mięsa wołowego na 1 mieszkańca w Polsce w latach 2013-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku wołowiny stwierdzono, podobnie jak przy wieprzowinie, rosnącą tendencję spożycia w przeliczeniu na 1 mieszkańca Polski. Równanie linii trendu przyjęło postać: y = 0,1218x + 1,66 (rysunek 3). Mimo tego należy zaznaczyć, że na przestrzeni 10 lat objętych analizą spożycie wołowiny, choć ogólnie z tendencją wzrostową, to jednak ze względu na relatywnie niewielkie zjadane ilości przypadające na statystycznego mieszkańca Polski, stanowiło tylko uzupełnienie dla konsumpcji wieprzowiny i drobiu. Można też zauważyć, że zmniejszającą się ilość spożycia drobiu konsumenci zastąpili wieprzowiną, natomiast nie spowodowało to wyraźnego wzrostu konsumpcji wołowiny (porównaj dane z tabeli 1). Można to tłumaczyć tym, że wieprzowina i drób są łatwiejsze w przygotowaniu dań aniżeli wołowina, która dodatkowo charakteryzuje się wyższą ceną zakupu (zwłaszcza dla mięsa wołowego wysokiej jakości). To może ograniczać popularność wołowiny

w Polsce, mimo jej walorów smakowych i odżywczych możliwych do uzyskania przy odpowiedniej obróbce gastronomicznej.

W przypadku badań charakteryzujących produkcję mięsa w Polsce, w przedstawionej pracy skupiono się na zestawieniu zmian rozmiarów produkcji żywca rzeźnego w tysiącach ton, produkcji żywca rzeźnego w wadze żywej w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych, produkcji żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso i tłuszcze (bez podrobów) przypadającej na 1 mieszkańca, a także pogłowia dwóch głównych gatunków zwierząt gospodarskich (bydła i trzody chlewnej) oraz tendencji zmian tego pogłowia.

Produkcja żywca rzeźnego w Polsce wynosiła w 2013 roku 5,2 mln ton, w 2014 roku 5,8 mln ton, a od roku 2015 przekraczała już 6 mln ton rocznie (tabela 3). Największa wartość w wybranym zakresie czasowym wystąpiła w 2020 roku (7,2 mln ton), ale potem zaczęła maleć (6.973 tys. ton w 2021 r. i 6.808 tys. ton w 2022 r.). Analizując dynamikę zmian liczoną rok do roku, to największy wzrost produkcji żywca rzeźnego wystąpił między 2013 i 2014 rokiem (+12,3%), a największy spadek między 2020 a 2021 rokiem (-3,7%). Badając dynamikę zmian w odniesieniu do roku 2013, okazuje się, że na koniec badanego okresu w 2022 roku wzrost tego typu produkcji wyniósł 30,8% w porównaniu do bazowego 2013 roku (tabela 3).

Tabela 3. Ilość i dynamika zmian produkcji żywca rzeźnego w Polsce w latach 2013-2022

Rok	Ilość	Dynamika zmian [%]	
	[tys. ton]	Rok bazowy 2013=100%	Rok poprzedni=100%
2013	5 206	100.0	-
2014	5 845	112.3	112.3
2015	6 157	118.3	105.3
2016	6 621	127.2	107.5
2017	6 857	131.7	103.6
2018	7 112	136.6	103.7
2019	7 107	136.5	99.9
2020	7 241	139.1	101.9
2021	6 973	133.9	96.3
2022	6 808	130.8	97.6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Produkcję żywca rzeźnego wyrażonego w wadze żywej na 1 ha użytków rolnych (UR) z podziałem na bydło z cielętami, trzodę chlewną i pozostałe gatunki, przedstawiają dane w tabeli 4. Licząc żywiec rzeźny razem produkcja wahała się od minimalnej wartości 356,3 kg/ha UR w 2013 roku,

przez wartość maksymalną 484,8 lg/ha UR w 2018 roku, do poziomu 455,3 kg/ha UR w 2022 roku.

W przypadku bydła (wliczając w to cielęta) produkcja w wadze żywej na 1 ha UR wahała się między 51,2-75,4 kg, natomiast w odniesieniu do trzody chlewnej –140,9-172,5 kg. Dla pozostałych gatunków liczonych łącznie dane wahały się od 164,2 kg/ha UR w 2013 roku do 252,3 kg/ha UR w 2020 roku, a na koniec badanego okresu w 2022 roku wyniosły 246,1 kg/ha UR (tabela 4).

Tabela 4. Produkcja żywca rzeźnego w wadze żywej na 1 ha użytków rolnych w Polsce w latach 2013-2022

Rok	Bydło (z cielętami)	Trzoda chlewna	Pozostałe gatunki	Żywiec rzeźny razem
	[kg/ha UR]			
2013	51.2	140.9	164.2	356.3
2014	57.2	158.7	185.6	401.5
2015	64.1	161.8	197.4	423.3
2016	67.2	165.7	222.4	455.3
2017	74.8	166.1	228.1	469.0
2018	75.4	172.5	236.9	484.8
2019	74.5	162.9	246.4	483.8
2020	73.1	158.9	252.3	484.3
2021	72.2	160.2	233.9	466.3
2022	67.4	141.8	246.1	455.3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jeśli chodzi o produkcję żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso i tłuszcze (bez uwzględnienia podrobów) na 1 mieszkańca Polski, to wahała się ona dla wszystkich gatunków zwierząt między 96,0-137,6 kg. Minimum odnotowano w 2013 roku, maksimum w 2020 roku, a w 2022 roku było to 130,9 kg. Pełne dane dotyczące tego zagadnienia z podziałem na wołowinę i cielęcinę, wieprzowinę, drób i pozostałe gatunki mięsa przedstawione zostały w tabeli 5.

Tabela 5. Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso i tłuszcze (bez podrobów) na 1 mieszkańca w Polsce w latach 2013-2022

Rok	Wołowina i cielęcina	Wieprzowina	Drób	Inne	Żywiec rzeźny razem
	[kg/1ha mieszkańca]				
2013	10.2	41.7	43.1	1.0	96.0
2014	11.4	46.8	48.6	0.9	107.7
2015	12.6	47.7	51.7	1.1	113.1
2016	13.2	48.9	58.3	1.1	121.5
2017	14.6	49.3	60.3	1.1	125.3
2018	14.8	51.4	67.6	1.2	135.0
2019	14.8	48.6	70.4	1.0	134.8
2020	14.8	48.3	73.4	1.1	137.6
2021	14.6	49.0	68.4	0.9	132.9
2022	13.8	43.7	72.6	0.8	130.9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do wołowiny i cielęciny, produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso i tłuszcze (bez podrobów) na 1 mieszkańca wynosiła 10,2 kg w 2013 roku, 14,8 kg w 2018 roku i 13,8 kg w 2022 roku. Dla wieprzowiny wartości początkowo wynosiły 41,7 kg w 2013 roku, by osiągnąć maksimum na poziomie 51,4 kg w 2018 roku, a potem spadły do poziomu 43,7 kg w 2022 roku. Jeśli chodzi o drób produkcja przeliczona na 1 mieszkańca wahała się między 43,1-73,4 kg. Inne gatunki mięsa miały małe znaczenie, bo w przeliczeniu na 1 mieszkańca tego typu produkcja w zależności od roku wahała się w przedziale 0,8-1,2 kg (tabela 5).

Na podstawie uzyskanych rezultatów można stwierdzić, że w badanym okresie mieliśmy znaczne nadwyżki produkcji nad spożyciem w odniesieniu do mięsa pochodzącego od bydła i drobiu. Natomiast w odniesieniu do trzody chlewnej różnice między spożyciem a produkcją nie były wielkie, a w roku 2022 odnotować należy nawet przewagę spożycia nad produkcją przeliczanymi na 1 mieszkańca (porównaj dane z tabeli 1 i tabeli 5).

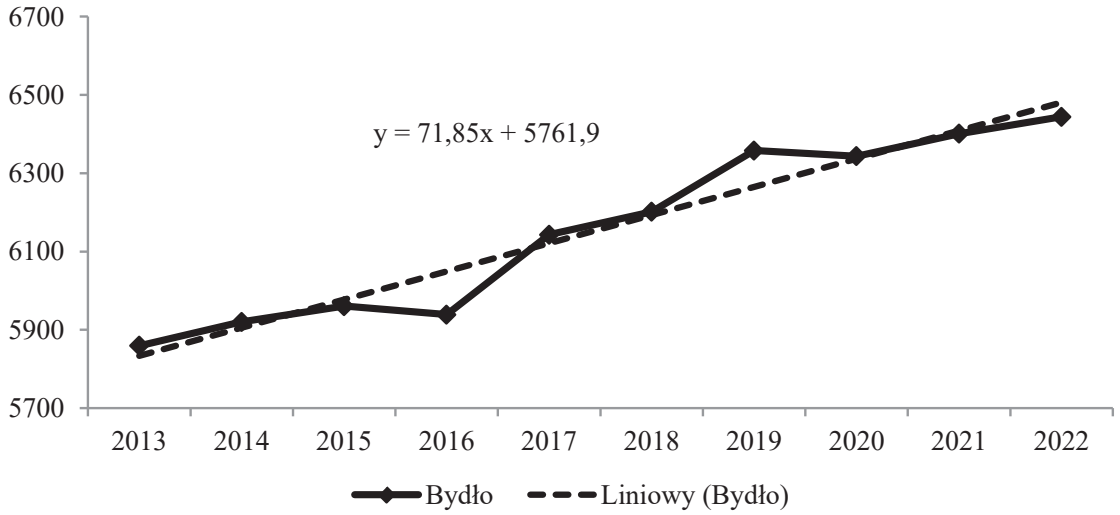
Ostatnim aspektem uwzględnionym w przedstawionych badaniach były zagadnienia związane z wielkością pogłowia bydła i trzody chlewnej w Polsce. Szczegółowe dane wyrażone w sztukach fizycznych (SF) przedstawione zostały w tabeli 6.

Tabela 6. Pogłowie bydła i trzody chlewnej (w sztukach fizycznych)w Polsce w latach 2013-2022

Rok	Bydło	Trzoda chlewna
	[tys. SF]	
2013	5 859,5	11 162,5
2014	5 920,4	11 724,1
2015	5 960,7	11 639,8
2016	5 939,0	10 865,3
2017	6 143,1	11 352,7
2018	6 201,4	11 827,5
2019	6 358,0	10 781,3
2020	6 343,7	11 432,6
2021	6 400,9	11 033,3
2022	6 444,1	9 611,2

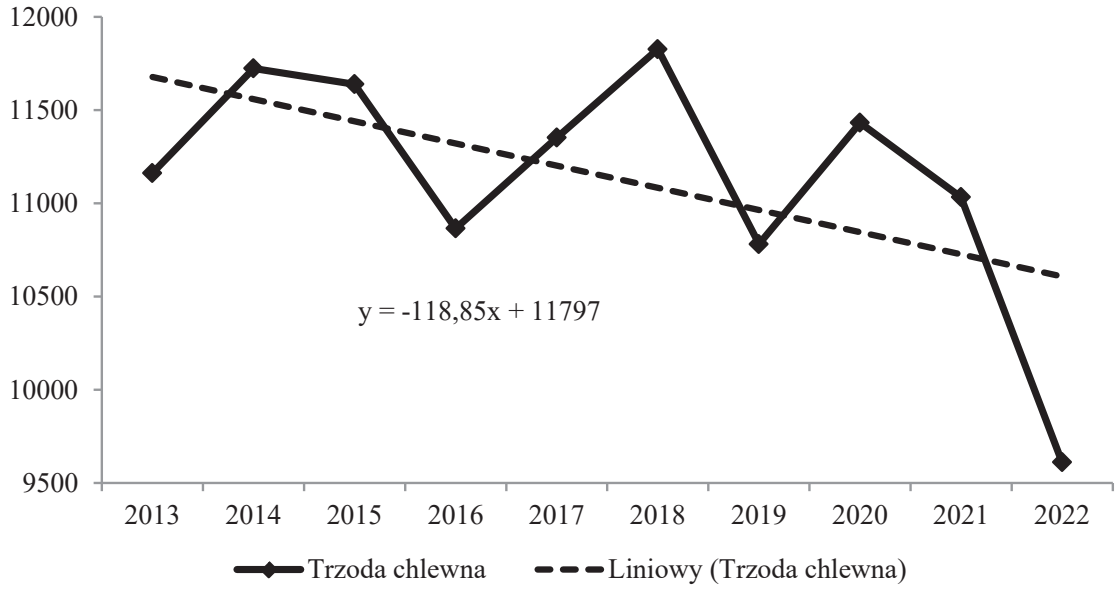
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wielkość pogłowia zwierząt gospodarskich przekłada się na potencjał produkcji mięsa. Jeśli chodzi o bydło, to w Polsce w latach 2013-2022 widoczny był systematyczny wzrost pogłowia z poziomu 5.859,5 tys. SF w 2013 roku do 6.444,1 tys. SF w 2022 roku. Sytuacja dotycząca trzody chlewnej przedstawiała się inaczej. W latach 2013-2015 pogłowie trzody chlewnej wynosiło 11,6-11,7 mln sztuk fizycznych. W 2016 spadło do poziomu 10,9 mln SF, by znów wzrosnąć aż do poziomu 11,8 mln SF w 2018. Od tego czasu widoczny jest spadek pogłowia trzody chlewnej w Polsce, które w roku 2022 wyniosło 9,6 mln SF, co pokazało głęboki spadek o ponad 1,4 mln sztuk w porównaniu do 2021 roku (tabela 6). Różnice w tendencjach zmian wielkości pogłowia bydła i trzody chlewnej w Polsce w latach 2013-2022 można zauważyć porównując rysunek 4 i rysunek 5.

Rysunek 4. Tendencja zmiany ilości pogłowia bydła w tysiącach sztuk fizycznych w Polsce (lata 2013-2022)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 5. Tendencja zmiany ilości pogłowia trzody chlewnej w tysiącach sztuk fizycznych w Polsce (lata 2013-2022)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku pogłowia bydła tendencja była zdecydowanie rosnąca, a równanie linii trendu zostało określone jako: y = 71,85x + 5761,9 (rysunek 4). W przypadku trzody chlewnej tendencja była malejąca, co potwierdza równanie opisujące linię trendu w postaci: y = -118,85x + 11797 (rysunek 5). Uzyskane wyniki wskazują na duży regres dotyczący chowu trzody chlewnej po 2018 roku i zmniejszający się od tamtego czasu potencjał produkcyjny

mięsa wieprzowego w Polsce. Przyczyn takiej sytuacji należy raczej szukać w czynnikach podażowych, bo w badanym okresie zaobserwowano wzrost spożycia wieprzowiny, więc zmniejszenie potencjału produkcyjnego wieprzowiny nie wynikało z barier popytowych. Potencjalnych barier ograniczających chów trzody chlewnej w Polsce należy upatrywać np. w rosnących wymaganiach Unii Europejskiej dotyczących chowu zwierząt gospodarskich podnoszących koszty produkcji, walki z afrykańskim pomorem świń (ASF) i wynikającymi z tego utrudnieniami eksportowymi i spadkiem zaufania do polskiej wieprzowiny zagranicą, a także nasilającą się konkurencją ze strony producentów zagranicznych. Ponieważ weryfikacja tych elementów wykracza poza zakres przedstawionego opracowania, należy je traktować jako pewne sugestie lub punkt wyjścia do dyskusji i dalszych badań charakteryzujących rynek mięsa i próbujących wyjaśnić przyczyny i skutki zmian na nim zachodzących.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych badań obejmujących lata 2013-2022 można wyciągnąć następujące wnioski:

- w badanym okresie wzrósł ogólny poziom konsumpcji mięsa w Polsce,
- w spożyciu mięsa dominowały wieprzowina (ponad 50% udziału w konsumpcji mięsa) i drób (zakres 34,7-41,5%), a udział pozostałych gatunków mięsa nie przekraczał 6,2%,
- w przypadku spożycia przeliczonego na 1 mieszkańca Polski wystąpiła tendencja wzrostowa dla mięsa wieprzowego i wołowego, natomiast dla drobiu była spadkowa,
- dane dotyczące produkcji żywca rzeźnego pozwoliły określić, że ogólna tendencja miała charakter wzrostowy,
- poziom produkcji żywca rzeźnego w Polsce oscylował w przedziale 5,2-7,2 mln ton.
- pod koniec badanego okresu (lata 2020-2022) widoczne jest wyhamowanie tendencji wzrostowej produkcji mięsa rzeźnego, co szczególnie związane było ze spadkiem produkcji wieprzowiny,
- od 2018 roku nastąpił w Polsce znaczący regres w chowie trzody chlewnej, co potwierdziły dane o znacznym spadku pogłowia tego gatunku zwierząt gospodarskich do poziomu 9,6 mln sztuk fizycznych w 2022 roku, przy jednoczesnym spadku o ponad 1,4 mln sztuk fizycznych między 2021 a 2022 rokiem,
- przedstawione opracowanie koncentrowało się na zmianach w ilości i strukturze spożycia i produkcji mięsa w Polsce, natomiast poznanie przyczyn tych zmian wymaga dalszych pogłębionych badań.

Literatura

1. Apanowicz, J. (2002). *Metodologia ogólna*. Pelplin, Gdynia: Wydawnictwo Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum".
2. Bąk-Filipek, E. (2014). Przemiany na rynku mięsa w Polsce. *Polityki Europejskie, Finanse i marketing*, *12*(61), 7-16. https://doi.org/10.22630/PEFIM.2014.12.61.22
3. Grochowska, K., Kołodziejczyk, D., Socha, S. (2016). Znaczenie mięsa w żywieniu człowieka i preferencje konsumentów związane z jego spożyciem w Polsce na przestrzeni ostatnich 30 lat. *Wiadomości Zootechniczne*, *LIV*, 4, 34-45.
4. GUS – Główny Urząd Statystyczny. (2024). *Roczniki statystyczne rolnictwa 2015-2023*. Dostęp online: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-rolnictwa-2023,6,17.html (dostęp:17.05.2024)
5. Kossakowska, J. (2013). Wybrane czynniki wpływające na poziom konsumpcji wieprzowiny w Polsce (1990-2012). *Biuletyn Informacyjny ARR*, 2, 2-13.
6. Prost, E.K. (2006). *Zwierzęta rzeźne i mięso – ocena i higiena*. Wyd. 3. Lublin: Lubelskie Towarzystwo Naukowe.
7. Stachak, S. (2013). *Podstawy metodologii nauk ekonomicznych*. Warszawa: Wydawnictwo Difin.
8. Szarucki, M. (2010). Metodyka analizy porównawczej w badaniach międzynarodowych. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie,* 827, 51-66.
9. Wojnar, J., Kasprzyk, B. (2014). Tendencje i prognozy w spożyciu mięsa w Polsce w latach 1989-2016. *Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu*, *16*(4), 335-340.